

7. Шередева Ю. Л. Вербальные и невербальные составляющие культуры / Ю. Л. Шередева // Язык и культура. Культурологический компонент языка. – К., 1998. – Т. 2. – С. 143–149.

Summary. The semantic structure of culture concept in etnolingvosistem is considered in the article. System description of facts of language and culture is given in their cooperation.

Key words: linguistic personality, etnokultura, lingvokulturologichniy method.

УДК 811:801.66

Л.В. Мовчун

МЕТАФОРИЗАЦІЯ РИМИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

У статті проаналізовано метафоричні моделі з реципієнтною зоною рима для з'ясування питання, які знання про риму репрезентує метафора української поезії ХХ – початку ХХІ ст., що сприятиме створенню цілісної теорії української рими. В основі метафор лежать як визначальні ознаки рими, так і її додаткові ознаки, актуальні для індивідуального сприйняття поетів.

Ключові слова: рима, римологія, метафора, метафорична модель.

Постановка проблеми. Перші теоретичні напрацювання в галузі української римології належать до кінця ХVІ ст. (у «Граматиці словенській» Л. Зизанія 1596 р. було розкрито синкретичне поняття рими); активно розробляється теорія рими у ХVІІІ ст. (курси поетики, зокрема анонімний «Cedrus Apollinis» 1702 р. та «Hortus poeticus» М. Довгалевського 1736 – 1737 р. подають прескриптивні настанови щодо окремих видів рими); пік цікавості до рими припадає на 20 – 40 р. ХХ ст. (С. Гординський, В. Домбровський, М. Йогансен, Ф. Колесса, Д. Чижевський, Б. Якубський та ін.) і на 60 – 80 р. (І. Гурін, І. Качуровський, В. Ковалевський, Н. Костенко, Г. Сидоренко, І. Чередниченко та ін.). В останньому з названих періодів розпочалося дослідження рими як лінгвістичної проблеми у її зв'язку з римографією – теорією та практикою укладання словників рим. Сучасна наукова парадигма спонукає до пошуків нових ракурсів осмислення рими, зокрема в аспекті когнітивно-дискурсивних досліджень.

Поети, за образним висловом П.-Ж. Беранже, – це ловці рим, але вони є і творцями рим. Для розуміння еволюції теорії рими важливо знати, як риму сприймають самі її творці. Для цього варто враховувати не лише безпосередні міркування письменників, висловлені в текстах наукового, епістолярного, мемуарного та ін. стилів, а й думки, виражені за допомогою образних ресурсів мови в художньому / поетичному тексті.

Генезу української рими виводять з фольклорних і книжних традицій, починаючи зі «Слова о полку Ігоревім» та «Повісті минулих літ», а корені традиції звертання до образу рими сягають поетичної мови ХVІ ст. (наприклад, у вірші Памви Беринди термін *рима* (*рифма*) ще тільки називається: *на «Христос воскрес» знову рифми зложити* [9, 208]; у поезії Лесі Українки вже з'являється персоніфікований образ рим, *дочок безсонних ночей*; а в поезії Б.-І. Антонича фігурує метафора *В твоїй чернетці пишних віршів рій / дзвінками римами впиває, як вино*¹). Зважаючи на давність римових традицій, кожен поет замислювався над питанням рими. Можна стверджувати, що використання чи невикористання рими служить підставою для глобального, хоча й умовного поділу українських поетів на тих, хто римує, і тих, хто пише поезію без рими, та стає предметом дискусій [13]. З одного боку, Анатолій Бортняк безапеляційно стверджує: *Як і належить плігриму, / живу за приписом старим, / що всі шляхи ведуть до Риму, / але в поезії – до рим*, а з другого, – Василь Махно озвучує бажання сучасного автора вирватися з пут традиції: *український поет / мусять писати римовані вірші / пішли ви...* Отже, своє ставлення до рими поет висловлює безпосередньо або ж метафорично.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поезієзнавець І. Лучук у монографічному дослідженні «Мистецтво поетичне в дискурсі української лірики та письменницької критики» розглянув зокрема питання ставлення до рими в українській ліриці, використовуючи метод коментарю та його різновиди – фрагментарний коментар і коментар до коментарю [7, 15]. Дослідник не ставив за мету аналізувати механізм проєкції знань про світ на знання про риму і навпаки.

Важливим інструментом художнього освоєння дійсності є метафора; актуальними на сьогодні є когнітивні дослідження метафори. Метафору української поезії ХХ ст. дослідила Л. Кравець, виявивши лінгвокогнітивні закономірності процесу метафоризації з урахуванням соціокультур-

них чинників і визначивши напрями і способи розвитку концептуальної метафори. Дослідниця проаналізувала групу мистецьких метафор, поділивши її на підгрупи поетичних, театральних, музичних, хореографічних, циркових та кіно і визначивши, що їх реципієнтними зонами є структура знань концептосфер людини і природи [3, 135-136]. До мистецьких метафор – елементів наукової мови літературознавчих текстів зверталася Т. Кулікова, дослідивши їхню роль у поповненні літературознавчого словника [4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Термін *рима* ще не було всебічно досліджено у зв'язку з метафоризаційними процесами в українській поезії.

Мета дослідження – проаналізувати метафоричні моделі з реципієнтною зоною *рима* для з'ясування питання, які знання про риму репрезентує метафора української поезії ХХ – початку ХХІ ст., що сприятиме створенню цілісної теорії української рими.

Вклад основного матеріалу дослідження. Починаючи від Дж. Лакоффа та М. Джонсона, лінгвісти розглядають метафору як метод пізнання об'єктивної дійсності, як форму осмислення реалій, що поєднує різні аспекти знань [3, 15]. Механізм метафоризації закладений у самій когнітивній системі людини, адже, як зазначає Я. Плуценник, «різноманітні схеми уявлення, якими ми послуговуємося в нашому мисленні, було сформовано на ранніх стадіях розвитку під час оперування фізичними поверхнями, відстанями, силами, і вони слугують нам для опанування більш абстрактних способів мислення» [10, 425], тому цілком природно, що суть поетичної метафоризації абстрактних понять полягає в застосуванні цього механізму.

Художні метафори виникають у результаті взаємодії колективних знань, закріплених перш за все узуально в значеннях слів, за якими стоїть певне поняття, та індивідуальних, отриманих у процесі взаємодії суб'єкта пізнання зі світом. Іншими словами, відбувається процес інтеріоризації / суб'єктивізації об'єктивних знань і доповнення їх суто суб'єктивними. Знання структуруються семантичним кодом, що уможливорює лексично-образне перероблення матеріалу [2, 110]. Процес опрацювання інформації протікає скоординовано на свідомому і підсвідомому рівні, причому на останньому – значно ефективніше [2, 17], звідси яскравість метафор у створенні нових несподіваних смислів. Психічною основою виникнення метафор є здатність індивіда кваліфікувати об'єкти в системах категорій і класифікацій, які не завжди відповідають науковій практиці [2, 158], проте, як слушно зауважує Л. Кравець, метафора «не відносить предмет до іншого класу, а лише показує його в іншому ракурсі» [3, 46]. Такі особливі способи індивідуально-своєрідного опрацювання інформації про навколишнє визначають когнітивний стиль індивіда [2, 288].

У своєму дослідженні ми беремо за основу теоретичні напрацювання представників когнітивного напрямку вивчення механізму метафори Дж. Лакоффа і М. Джонсона, А. Ченкі, Ж. Фоконьє та М. Тернера, А. Баранова, Ю. Караулова, Л. Белехової, М. Жуйкової, О. Селіванової, Л. Кравець та ін., який полягає в тому, що «у процесі метафоризації властивості донорської зони проектуються на властивості реципієнтної, водночас відбувається і перенесення мовного знака донорської зони на реципієнтну. Під час метафоричної проекції відбувається профілювання (висвітлювання) окремих властивостей донорської зони у реципієнтній, які виявляються імпліцитно як метафоричні наслідки структурування у семантиці висловлення або цілого тексту» [3, 37].

Когнітивний напрям сучасної науки сприяє інтеграції знань, отриманих різними шляхами, для осягнення істини. Вся сукупність знань про риму структурує концепт «рима», важливим компонентом якого є знання, отримані / спродуковані в процесі художньої / поетичної творчості в першу чергу за допомогою метафори. Як зазначає дослідниця метафори Л. Кравець, «у процесі метафоризації з донорської зони на реципієнтну можуть проектуватися не тільки онтологічні властивості, а й другорядні, ті, які в семасіології визначають як конотативні ознаки» [3, 126]. Механізм метафори лежить в основі створення художніх дефініцій, і саме другорядні властивості об'єкта нерідко є визначальними для формулювання таких дефініцій [8, 158].

Філологічний характер мислення спонукає сучасного поета активно послуговуватися відповідними експлікаторами його знань; метафоризації підлягають філологічні терміни, які для поета є професійно важливими: *під чесним хрестом однини* (А. Бортняк); *не пронести підбите тіло змісту / повз розділових знаків блокпости* (Г. Крук); *слухала білий роляя вірш* (Ю. Буряк). Метафоризований термін *рима* легко декодується читачем, на противагу вузькоспеціальним філологічним термінологіям, які для сприйняття потребують спеціальної підготовки, тому нерідко їхнє основне значення залишається затемненим, а самі вони виступають перш за все як елементи очуднення мови і дають читачеві більшу свободу в інтерпретації метафори, потребуючи орієнтації на звукові та смислові асоціації, що виникають у реципієнта твору: *нам мало блукати дифтонгами вій* (І. Андрусак); *Колись – не тепер – були / Ті, що лишили на стінах / посмертні тині – / гіперболи* (Борис Тен).

Діапазон розуміння суті рими і того, якою вона має бути, у поетів досить широкий: переважно це розуміння вони втілюють у своїй поетичній практиці, хоча й тут не обходиться без суб'єктивності в оцінці власної творчості. Декларуючи літературне кредо ХХ століття, А. Ма-

лишко іронізував над невірними поетами: *Докори слово ще накинута / Римовщикам на «знов» і «кров», / Що пишуть квапно кожну днину / Про нерозділену любов*, проте й сам нерідко вдавався до римових кліше *знов-любов, очі-ночі, Україна-солов'їна* тощо. Таким чином, як між теорією і поетичною практикою, так і між прямою чи образною декларацією естетичних ідеалів та самою поетичною практикою неминуче існує розбіжність.

Конструюючи метафори на основі терміна *рима*, поети спираються на її прототип і стереотип. Прототипова рима є кінцевою у зв'язку із конвенційністю поняття силабічної і силабо-тонічної рими, яка в певний момент еволюції книжної версифікації стала найчіткішим виявом ритму завдяки кінцевій позиції в ритмічній одиниці (вірші, піввірші). Носій рими – слово, отже, стереотипним можемо вважати уявлення про риму як про кінцеве слово в рядку, співзвучне слову, що перебуває в такій же позиції в іншому рядку: *завжди тут приходить рима «горе»* (М. Щербак). Звідси *рим співзвуччя* (А. Бортняк), а не просто *рими*. *Дібрати (знайти) риму* – відшукати слово зі співзвучною кінцевою групою звуків: *громи... / спроквола й довго добирають риму* (А. Мойсієнко); *писати (казати та ін.) в риму* – створювати віршовані тексти: *Я починаю писати в риму. / Таверую словом і серце, й очі* (В. Гальянова); *Нема заборони, обнявши каштан / (якщо не топтати, звичайно, календул), / сміятись, і вірші синицям читать, / і в риму казати жінкам компліменти* (І. Жиленко).

Художні метафори актуалізують ту частину знань про риму, яку поет транслює через проекцію знань про світ на знання про риму. Зв'язки між структурою знань про риму й іншими структурами, що виступають у ролі донорської зони, є індивідуальними, проте метафора неминуче апелює до культурно-загальновідомого [3, 49], що дає підставу виявити «стійкі відповідності між зоною джерела та зоною цілі, фіксовані в мовній і культурній традиції певного суспільства» [11, 52], тобто метафоричні моделі. Якими б несподіваними не були метафоричні перенесення, в їх основі лежить повсякденне знання про світ. Знання про риму поет реалізує через проекцію чотирьох основних концептосфер: людини, соціуму, природи і світу предметів.

Антропоморфні метафори

Персоніфікована рима сприймається як істота, що шукає або має пару, і страждає, якщо залишається одна (риму створює співзвуччя мінімум двох слів). Граматична форма терміна *рима* спонукає сприймати її як істоту жіночої статі, у разі використання терміносполучення *жіноча рима* посилюється зв'язок між донорською зоною *жінка* і реципієнтною *рима* (пор. вдалу метафору М. Лотмана *розлучення чоловічим і жіночим римами* [6, 111], ужиту в науковому тексті). Ці знання про риму реалізуються в моделях: «людина (істота) → рима»: *марно рима іншу прикликає* (І. Жиленко); *вперлася рима, / лишилась без пари* (В. Базилевський); *до рими не озвалась рима* (І. Жиленко); «жінка → рима»: *ревнує рима / до білих віршів / мене* (М. Пасічник).

Одна з основних функцій рими – об'єднання рядків у строфі, звідси бачення рими в образі жінки (дівчини), яка заплітає косу чи плете вінок. Впорядкованість віршової структури є втіленням краси (коса і вінок – символи краси [1, 97, 309]). Ці знання про риму реалізуються в моделі «жінка (дівчина) → рима»: *рима віршам запліта косу* (Л. Костенко); *делікатна рима / Їх [слова] заплітає у вінок* (Т. Головащенко).

Творчий пошук рими, натхненний і болісний процес, який відомий усім поетам, реалізується в моделі «дитина → рима»: *Ти засинаєш, а в мене ще родяться рими* (Н. Пішаківська). Психологічне відчуття муки може стати фізичним, звідси метафорична модель «біль → рима»: *Арту / Біль одвертих рим дере* (М. Пасічник). Фізичне, але ефемерне відчуття рими асоціюється з подихом; модель «дихання → рима»: *деякі співзвуччя вже / ворухнуться на видиху* (Д. Лазуткін).

Соціоморфні метафори

З концептосферою людини пов'язана низка метафор, які актуалізують знання про людське суспільство. Знання про політичну сферу реалізується в моделі «держава (піддані) → рима»: *ти стаєш імператором риму і рим* (М. Савка). Поети активно послуговуються мілітарними моделями, зокрема «зброя → рима» (детальніше про неї див: [8, 159]): *Поети стріляють римами!* (І. Світличний). Зброя може залежатися і заіржавіти, але поет продовжує воювати словом: *Тільки я, навіжений, / іржавою римою / гримаю* (П. Осадчук). Метафора війни реалізується в моделі «солдат → рима»: *Рими, як муштровані солдати, / Чітким каре чийсь обступили крик* (М. Стріха).

Природоморфні метафори

Підставою для співвіднесення ознак природних реалій і ознак рими є переважно суб'єктивне її сприймання поетом, наприклад, як гучної, вагомої, урочистої, що втілено в моделі «грим → рима»: *Розбудив мою тишу цей грим твоїх слів, / Твоїх рим невгамовних, наснажених, / віщих* (О. Шпирко). Фізичне і психологічне сприйняття її тривалості реалізоване в моделі «луна → рима»: *А слово вже достигло. Хоче впасти. / Падіння... Й нестихаюча луна / далеких рим... У смак мені, в охоту / збирать слова* (І. Жиленко).

Добірність рими (адже слова, що створюють риму, завдяки своїй сильній позиції в рядку набувають колосального значення, засвідчуючи творчу удачу або невдачу поета) викликає до життя

метафоричну модель «зерно → рима»: *Душа піде у Небо босоніж, / Лиш жменьку рим сипне на підвіконня* (А. Дубій). Ця модель реалізується в розгорнутій метафорі сіяння рими-слова, ускладненій і підкресленій метонімічним епітетом *мозолясті*: *мозолясті рими з чистих рук – / зерно, що в землю батьківську лягає* (С. Цушко). Значущість, яскравість рими і її несподіваність реалізована в моделі «вогонь → рима»: *Мій єдиний талант – єднати людей / злетом пісні і спалахом рими* (С. Цушко).

У сприйнятті багатьох поетів рима заважає вільному вираженню думок та емоцій, звідси метафоричні моделі, завдяки яким профілюються ознаки перешкод, – «скеля → рима»: *Біжить і ллеться, і шумить ріка / чуттів і розбивається об рими* (О. Соловей); «павутиння → рима»: *я ховаюсь у павутинні / Цих рим одвічних* (О. Шпирко); «намул → рима»: *Бульвар могутній, мов Гольфстрім, / тече, мабуть, із Гелікону, / бо залишає намул рим / на підвіконнях і балконах* (І. Жиленко).

Знання про світ живої природи, співвідносячись із знанням про риму і її відчуттям поетом, стає основою зооморфних метафор, реалізованих моделями: «птаха → рима»: *Никнуть рим співзвуччя лебедині / у содомі блуду, баришу* (А. Бортняк); *Кричать журливо рими в небо, / Летять в захмарену блакить* (О. Галаєва); «комаха → рима»: *там РИМИ, мов бабки, над квітами грають* (С. Цушко); *рим золотистий рій / Вже збирає меди поетичні* (Д. Княжич).

Мотивацією використання лексем на позначення назв птахів і комах є їхня поетизація та символізація: лебідь – грація, журавель – журба, бджола – працелюбність, бабка – грайливість. Бджола, до того ж, в українській етнокультурі не просто комаха – це *божа пташка* [1, 30]. Таким же полісимволічним є образ лебедя – це і чистота, і висока поезія [1, 330]. Відповідно поети висловлюють своє розуміння і сприйняття рими як наділеної крилами – легкої, граційної, грайливої за формою, журливої (щирої у вираженні почуттів та емоцій), чистої, піднесеної, пов'язаної з плідною працею.

Названі моделі можна вивести з базової метафори *рима – крилата істота*. Вона реалізується зредуковано в метафоричному епітеті *окрилена рима* (С. Цушко), який мотивується також і традиційною для української поетичної мови метафорою *крилате слово*. Безумовно, семантичний зв'язок *слово (рима) – крила – небо* простежується і в метафорі *Я слова птахами відпускаю / В неозору поетичну риму...* (Т. Головащенко), у якій відбувається перенесення ознак донорської зони *небо* на реципієнтну зону *рима*.

Поширеною в сучасній поетичній мові є реалізація метафоричної моделі «риба → рима»: *слова на гачку із повітря витягують рими* (Д. Лазуткін), адже процес пошуку рими нагадує риболовлю (пор., наприклад, метафору з рецензії на «Словник українських рим» А. Бурячка та І. Гурина: *із словника рим не навудиш* [12, 122]).

Артефактні метафори

Знання з предметної сфери проектується на знання про риму, вербалізуючи розуміння поетом суті рими і її призначення в низці артефактних метафор за моделями: «золото → рима»: *Над римами гнусь, мов над золотом жид* (С. Пантук); «оздоба виробу → рима»: *Вони [сонети] прилизані, завиті, / В кінцівці рима вирізна* (А. Малишко); «матеріал для ліплення → рима»: *Бігають дощі / Від мене до тебе, / Від тебе до мене. / Носять рими і кольори. / Від тебе до мене, / Від мене до тебе... / Як ластівки – гнізда, / Ліпимо вірші* (О. Стельмах); «готовий виріб → рима»: *З якоїсь магми, тіста, глини / знецацька виліпляється рими* (М. Барандій); *Рим на те місце єдине / У нього мішок. / Із золота й срібла, / Із шовку й кристалу* (Д. Чередниченко); «уламки розбитого виробу → рима»: *Піти б у вільний вірш, але трима / Череп'я рим і розділових знаків* (П. Вольвач); «дошка → рима»: *ще гірше, як іржаву мисль / вганяють молотком у дошку рими* (Д. Павличко); «пута → рима»: *Вона [поезія] ламає сков і стрим – / Канони ритмів, пута рим* (І. Світличний); «вуздечка → рима»: *Шалене слово загнуждавши римою, / влітаю в ніч* (Л. Костенко); «кайдани → рима»: *там хрестом арматури стримить полонез / меж лопатками майстра закутого в риму* (І. Андрусак); «транспорт (тролейбус) → рима»: *зелених троллейбусів ковані рими / З недописаних віршів / Твоїх у ночі* (А. Малишко); «тунель → рима»: *ми забуваємо значення слів / крокуючи наосліп / тунелями споріднених звуків* (Д. Лазуткін); «колона → рима»: *Я вірші кластиму – цеглина до цеглини – / І будуватиму краси незримий Рим / З колонами дзвінких і витончених рим...* (І. Качуровський).

В артефактних метафорах репрезентоване і вкрай позитивне (золото → рима), і вкрай негативне сприйняття рими (кайдани → рима), що зумовлює добір назв предметної сфери, які мають відповідну конотацію.

Метафоризація рими може бути як простою (одиночними метафорами *проситься в риму, гамівні рими, безпала рима, диво в овиді рим, сні уникають рим*), так і розгорнутою – трапляються метафори, що охоплюють весь твір («Старенька рима» Д. Павличка, «Місце для рими» Д. Чередниченка, «Підстаркуватий вірш...» С. Цушка, паліндром А. Мойсієнка «Римо, ти – жито...»).

Кінцевим результатом процесу пізнання повинно стати встановлення істини. За умови розуміння істини як робочої гіпотези, здатної найкращим чином прокласти шлях для інших гіпотез,

які зуміють пояснити більше [5, 46], метафору можна трактувати як різновид робочої гіпотези, що є істиною в художній картині світу; множинність авторських метафор – це множинність шляхів до встановлення істини.

Висновки. Розглянуті метафори експлікують квінтесенцію знання поета про риму та її оцінки, актуалізуючи ту частину знань про риму, яку поет транслює через проєкцію знань про світ на знання про риму. У результаті метафоризації рими виникає низка антропоморфних, соціоморфних, природоморфних та артефактних метафор, створених за певними моделями, які були нами описані. В основі метафор лежать як визначальні ознаки рими, так і її додаткові ознаки, актуальні для індивідуального сприйняття поетами.

Перспективою подальших розвідок у даному напрямку може стати аналіз інших мовних і когнітивних механізмів експлікації знань про риму в поетичному тексті.

Примітки

¹ Ілюстративний матеріал для нашого дослідження було взято з 37 авторських і колективних збірок, а також із поетичних добірок у газеті «Літературна Україна» і журналі «Кур'єр Кривбасу».

Список використаних джерел

1. Жайворонок В. В. Знаки української культури : словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.
2. Когнитивная психология : учебник для вузов / Под ред. В. Н. Дружинина, Д. В. Ушакова. – М. : ПЕР СЭ, 2002. – 480 с.
3. Кравець Л. В. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. : монографія / Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 416 с. – (Серія «Монограф»).
4. Кулікова Т. В. Метафора образотворчого мистецтва як елемент літературознавчого тексту / Т. В. Кулікова // Лінгвістичні дослідження : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. – 2012. – Вип. 34. – С. 172-178.
5. Лоренц К. Обратная сторона зеркала / Конрад Лоренц. – М.: Республика, 1998. – 393 с.
6. Лотман М. Русский стих. Семантика стихотворного метра в русской поэзии второй половины XIX века (А. А. Фет и Н. А. Некрасов) / М. Лотман // S owia ska metryka por wnawcza : Semantyka form wierszowuch. – Wrocław, 1988. – с. 105-143.
7. Лучук І. В. Мистецтво поетичне в дискурсі української лірики та письменницької критики : монографія / І. В. Лучук ; Сектор поезієзнавства Інституту Івана Франка НАН України ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Львів ; Київ, 2012. – 414 с. – (Серія «Літературознавчі студії» ; вип. 18).
8. Мовчун Л. В. Філологічна термінологія в поетичному тексті і проблема художньої дефініції (на прикладі термінопоняття «рима») / Л. В. Мовчун // Термінологічний вісник. – 2013. – Вип. 2(1). – С. 155-161.
9. Українська поезія. Кінець XVI – початок XVII ст. / Упорядники В. П. Колосова, В. І. Креконтень. – К. : Наук. думка, 1978. – 431 с.
10. Плущеннік Я. Когнітивізм у літературознавчих дослідженнях / Я. Плущеннік // Література. теорія. методологія / Пер. з польськ. С. Яковенка; Упорядкув. і наук. ред. Д. Уліцької. – [2-ге вид.] – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 414-446.
11. Чиликіна Е. В., Ширяєва Т. А. Метафорические модели как способ концептуализации и категоризации современного делового общества (на материале текстов деловой рекламы) / Е. В. Чиликіна, Т. А. Ширяєва // Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета. – 2012. – № 1. – С. 51-55.
12. Шалата М. Перший на Україні римівник / М. Шалата // Жовтень. – 1982. – № 3. – С. 121-123.
13. Штофель Д. Верлібру практика повзуча... / Д. Штофель // Літ. Україна, 25.09.2008. – С. 4.

Summary. The article deals with metaphorical models with the recipient domain rhyme in order to clear up the problem of what kind of knowledge is represented by metaphor in Ukrainian poetry in the XX – early XXI century and to frame integrated theory of the Ukrainian rhyme. Metaphors are based both on the determining and complementary signs of rhyme, which are actual for the individual poet's perception.

Key words: rhyme, rhymology, metaphor, metaphorical models.